

نام و نام خانوادگی:		برنام خرداند جان و خرد		نام آزمون: پایان نوبت اول	
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱		علوی		زمان: ۹۰ دقیقه	
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی		تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲	
ردیف	سؤالات علوم و فنون ادبی پایه دهم				
تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)					
۱	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) زبان پارسی در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است. ب) قرن چهارم، دوره‌ی طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی بود که با زکرتای رازی آغاز شد. پ) یعقوب لیث صفاری چون با زبان عربی آشنایی داشت، اجازه داد تا این زبان در دستگاه حکومت او به کار رود. ت) اشعار کمی به زبان پهلوی در دست است و آنچه باقی‌مانده، دچار تحریف‌هایی شده است.				
۲	در هر یک از موارد زیر، واژه‌ی درست را از داخل کلمات انتخاب کنید. الف) زبان فارسی (باستان - نو) در دوره‌ی هخامنشیان (۵۵۹ تا ۳۳۰ ق.م.) رایج بود. ب) شاعران قرن چهارم و نیمه‌ی اول قرن هجتم، بیش‌تر به واقعیت (درونی - بیرونی) نظر داشتند. پ) «درخت آسوریک» و «یادگار زریران» که هر دو اصل پارسی دارند، در میان اندرزنامه‌های (متنور - منظوم) جای دارند. ت) در زمان (سامانیان - طاهریان)، بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد.				
۳	جملهای خالی را با واژگان مناسب کامل کنید. الف) حماسه‌ی ملی ایران و شعر حماسی با به اوج رسید. ب) ترجمه‌ی عربی و فارسی کلیله و دمنه و که به زبان پهلوی در دست است، دچار تغییرات فراوانی شده‌اند.				
۴	شعر غنایی با کدام شاعران، قوت و استحکام یافت؟ نام ببرید.				
۵	از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟ شکل درست آن را بتوسید. شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) در دوره‌ی سامانیان به بختگی رسید. (۱) آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن چهارم معمول گردید. (۲) و در این باب، قطعه‌های کوتاهی سروده شد: (۳) افا کسی که قصیده تمام و کمال در این موضوع سرود، «کسانی مروزی» بود؛ سپس «ناصر خسرو» شیوه او را ادامه داد. (۴) هر یک از توضیحات ستون «الف» را به مورد متسلسل آن در ستون «ب» وصل کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافی است).				
۶	الف) حدود سال ۳۴۶ قمری نوشته شد و موضوع آن، تاریخ گذشته‌ی ایران است. ب) تألیفی مستقل بوده و به دستور منصور بن نوح سلمی به فارسی برگردانده شده است.				
موسیقی شعر (۶ نمره)					
۷	جملهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید. الف) هجای پایانی اوزان شعر فارسی همیشه است. ب) در زبان فارسی، هیچ واژه‌ای با آغاز نمی‌شود. پ) و به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند.				
۸	واچ «و» در کدام یک از گزینه‌ها مصوّت نیست؟ (۱) دوست (۲) خورشید (۳) ثواب (۴) صبور				
۹	الگوی هجایی واژه‌ی «آزار» با کدام گزینه یکسان است؟ (۱) صحرا (۲) رضوان (۳) دوستدار (۴) تقدیس				

نام و نام خانوادگی:		برنام خردمند جان و خرد		نام آزمون: پایان نوبت اول	
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱		علوی		زمان: ۹۰ دقیقه	
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی		تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲	
ردیف	سؤالات علوم و فنون ادبی پایه دهم				
۱۰	نشانه‌ی هجایی (U/L) -- معادل کدام یک از واژه‌های زیر است؟ (۱) نمی‌بازد (۲) عندلیبی (۳) نگرانی (۴) بهر ممتدی				
۱۱	چه عواملی بر قدرت اثرگذاری بیت زیر افزوده است؟ «مُرده بدم زنده شدم، گریه بدم خنده شدم / دولت عشق آمد و من، دولت پاینده شدم»				
۱۲	در بیت زیر، دو واژه بیابید که دارای «یک مصوّت کوتاه و دو مصوّت بلند» باشند. «بخور تا توانی به بازوی خویش / که سعیت بُود در ترازوی خویش»				
۱۳	در بیت‌های گروه «الف» کدام یک از آهنگ‌ها و وزن‌های گروه «ب» به کار رفته است؟				
	«الف»		«ب»		
	الف) از ماتم تو جامه دریده است آسمان / وز حسرت تو طره بریده است حور عین		۱) حماسی و کوپته		
	ب) ای نفس خرم باد صبا / از بو بار آمده‌ای مر حبا		۲) سنگین و غمتاک		
۱۴	کدام بیت از تکرار چهار بار «- U -» حاصل شده است؟ ۱) باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش / بر جفای خار هجران صبر بلبل بایدش ۲) هر که چیزی دوست دارد جان و دل بر وی گمارد / هر که محرابش تو باشی سر ز خلوت بربارد				
	در مصراع اول بیت زیر، یک واژه با هجای کشیده بیابید و نشانه‌ی هجایی واژه‌ی مورد نظر را نشان دهید. «نا روائم هست خواهم رائد ثابت بر زبان / تا وجودم هست خواهم گند نمشت در ضمیر»				
۱۵	در بیت «الف» چند هجای کوتاه و در بیت «ب» چند هجای کشیده وجود دارد؟ الف) تا رنج تحمل نکنی، گنج نبینی / تا شب نرود، صبح پدیدار نیابند ب) یار مرا غار مرا عشق جگر خوار مرا / یار تویی غار تویی خواجه نگهدار مرا				
۱۶	کدام یک از مصراع‌های زیر هم وزن هستند؟ با ذکر دو دلیل، هم وزنی آن‌ها را ثابت کنید. ۱) بَلَم آرام چون قویی سبک بار ۲) اگر هوشمندی بد معنی گرای ۳) چنان خوب رویی بدان دلربایی ۴) نه انصاف باشد که بی ماروند				
۱۷	توضیح ارائه شده در زیر کدام بیت، <u>تادرست</u> است؟ ۱) مُلکی که پریشان شد، از شومی شیطان شد / باز آن سلیمان شد تا باد چتین باد (وزن این بیت، طرب‌انگیز است و با محتوای آن تناسب دارد؛ حس و حال حاکم بر فضای شعر، شادی و امید و نشاط است.) ۲) ای آن که غمگنی و سزاواری / واندر نهان، سرشک همی باری (وزن و آهنگ بیت با محتوا تناسب دارد و فضای حاکم بر شعر غمتاک و عاطفی است.) ۳) زین درد، خون گریست سپهر و ستاره هم / خون گشت، قلب لعل و دل سنگ خاره هم (لحن غم‌انگیز و عاطفی است، اما وزن آن تند و شادی آور است. وزن انتخاب شده با درون مایه و محتوای شعر متناسب نیست.)				
۱۸					

نام و نام خانوادگی:		برنام خردمند جان و خرد		نام آزمون: پایان نوبت اول									
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱		علوی		زمان: ۹۰ دقیقه									
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی		تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲									
ردیف	سؤالات علوم و فنون ادبی پایه دهم												
۱۹	نشانه‌های هجایی بیت زیر، با نشانه‌های هجایی کدام بیت، یکسان است؟ «گفت در پاسخ: که ما را پاک نیست / عارفان را خانه الا خاک نیست» (۱) دلبر از دل نیست مغافل، دل اگر آگاه نیست / شاه با تخت است دایم، تخت اگر با شاه نیست (۲) عاشقی مقدور هر عیاش نیست / غم کشیدن، صنعت نقاش نیست (۳) روز وصلم قرار دیدن نیست / شب هجرانم آرمیدن نیست												
زیبایی‌شناسی (۶ نمره)													
۲۰	در کدام بیت، «واج آرایی» محسوس‌تر است؟ چرا؟ (الف) خیزد و خیز آید که هتگام خزان است / باد ختک از جانب خوارزم وزان است (ب) خواب نوشین بامداد رحیل / باز دارد پیاده را ز سبیل												
۲۱	در هر یک از ابیات زیر، تکرار آگاهانه‌ی کدام صامت پیش از سایر صامت‌های دیگر، آفریننده‌ی موسیقی لفظی است؟ (الف) ای داد به داد دل ما کس نرسید / از پس که بلند بود داد دل ما (ب) پیش از اینت پیش از این اندیشه‌ی عشاق بود / مهرورزی تو با ما شهره‌ی آفاق بود												
۲۲	در بیت «دل اگر خداستاسی همه در رخ علی بین / به علی شناختم من، به خدا قسم، خدا را»: (الف) کدام واژه‌ها «تکرار» شده است؟ (ب) تکرار این واژه‌ها، چه «آرایه‌ای» را به وجود آورده است؟												
۲۳	ارکان «سجع» را در عبارات زیر مشخص کنید و نوع سجع را بنویسید. (الف) الهی اگر بهشت چون چراغ است، بی دیدار تو، درد و داغ است. (ب) پشت و پناه سپاه من بود، در دیده‌ی دشمنان خار و بر روی دوستان خال. (پ) این دلق موسی است مرقع و آن ریش فرعون مرصع.												
۲۴	واژه‌ی «روان» در کدام بیت، آرایه‌ی «واژه‌آرایی» را بدید آورده است؟ (۱) دنبال یار رفت روان کرد آب چشم / آن رفته باز نامد و اشکم روان بماند (۲) گلاب است گویی به جویش روان / همی شاد گردد به بویش روان												
۲۵	نوع سجع به کار رفته در کدام گزینه متفاوت است؟ (۱) محبت را غایت نیست: از بهر آن که محبوب را نهایت نیست. (۲) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده. (۳) تثنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج راحت.												
۲۶	هر یک از موارد قسمت «الف» را به آرایه‌ی مناسب قسمت «ب» وصل کنید. <table><tr><td>«الف»</td><td>«ب»</td></tr><tr><td>الف) دارای عزمی است متین و طبعی کریم.</td><td>(۱) واج آرایی</td></tr><tr><td>ب) پای استدلالیان جویین بود / پای جویین سخت بی تمکین بود</td><td>(۲) واژه آرایی</td></tr><tr><td>پ) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز / همچو سرمستان به پستان، پای کوپ و دست زن</td><td>(۳) سجع</td></tr></table>					«الف»	«ب»	الف) دارای عزمی است متین و طبعی کریم.	(۱) واج آرایی	ب) پای استدلالیان جویین بود / پای جویین سخت بی تمکین بود	(۲) واژه آرایی	پ) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز / همچو سرمستان به پستان، پای کوپ و دست زن	(۳) سجع
«الف»	«ب»												
الف) دارای عزمی است متین و طبعی کریم.	(۱) واج آرایی												
ب) پای استدلالیان جویین بود / پای جویین سخت بی تمکین بود	(۲) واژه آرایی												
پ) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز / همچو سرمستان به پستان، پای کوپ و دست زن	(۳) سجع												
۲۷	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «اول به بانگ نای و نی، آرد به دل پیغام وی / وانگه به یک پیمانه می، با من وفاداری کند» (الف) بین چند واژه، سجع دیده می‌شود؟ (ب) نوع سجع چیست؟												
۲۸	ارزش موسیقایی سجع در کدام عبارت بیش‌تر است؟ (الف) هر کس به تأدیب دنیا راه صواب نگیرد، به تعذیب عقبی گرفتار آید. (ب) همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال. (ب) مُلک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.												

نام و نام خانوادگی:	برنام خرداند جان و خرد	نام آزمون: پایان نوبت اول
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱	علوی	زمان: ۹۰ دقیقه
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲
ردیف	سؤالات علوم و فنون ادبی پایه دهم	
	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	
۲۹	با توجه به ابیات زیر، به موارد خواسته شده پاسخ دهید. «به دام افتاد روباهی سحرگاه / به رویه بازی اندیشید در راه که گر صیاد پند هم چنینم / دهد حالی به گارز پوستینم» به دل، روباه گفت: <u>ترک غم گیر</u> / جو زنده مانده‌ای، یک گوش، کم گیر <u>تزد دم</u>، تا که آهن درفکندند / به سختی چند دندانش بکندند جو نام دل شنید از دور، روباه / جهان بر چشم او شد تیره، آنگاه بگفت این و به صد داستان و نژوبر / بجست از دام، همچون از کمان، تیر حدیث دل، حدیثی پس شگفت است / که در عالم، حدیثش در گرفته است الف) با توجه به شکل قرار گرفتن قافیه در ابیات، قالب شعر است. ب) این شعر، در حوزه‌ی کدام یک از انواع ادبی زیر، جای دارد؟ (۱) حماسی (۲) غنایی (۳) تعلیمی (۴) نمایشی پ) با توجه به ابیات، یک واژه گهین بیابید و بنویسید. ت) نمونه‌ای از «ترکیب‌سازی» را بیابید و بنویسید. ث) آرایه‌ی مشترک قسمت‌های مشخص شده چیست؟ ج) مفهوم محوری و کلی شعر را بنویسید.	
۳۰	دو ویژگی «زبانی» و یک ویژگی «فکری» متن زیر را بنویسید. پارسازاده‌ای را نعمت پیکران به دست افتاد: فسق و فجور آغاز کرد. باری، به نصیحتش گفتم: ای فرزند، دخل، آب روان است و عیش، آسیاب گردان؛ یعنی خرج فراوان کردن، مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد. چو دخلت نیست، خرج آهسته‌تر کن / که می‌گویند ملّاحان سرودی اگر باران به کوهستان نبارد / به سالی دجله گردد، خشک رودی	
۳۱	شعر زیر را بخوانید و دو مورد از ویژگی‌های «زبانی» آن را بنویسید. «آلا یا خیمگی، خیمه فروهل / که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل تیره زن بزد، طبل نخسین / شربانان همی بتندند محمل نماز شام نزدیک است و امشب / مه و خورشید را بینم مقابل ولیکن ماه دارد قصد بالا / فروشد آفتاب از کوه بابل»	
۳۲	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید. بیت اول: خردای از مال دنیا در بساط هر که هست / جبهه واکرده‌ای پیوسته <u>چون گل</u> بایدش بیت دوم: هر که می‌خواهد که از سنجیده گفتاران شود / بر زبان بند گراتی از تأمل بایدش بیت سوم: صبر بر جور فلک کن تا بر آبی روسفید / دانه <u>چون</u> در آسیا افتد تحمّل بایدش بیت چهارم: قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن / از کنار ابر تا دریا تنزل بایدش الف) مفهوم کنایی «جبهه واکرده داشتن» در بیت اول و «روسفید شدن» در بیت سوم را بنویسید. ب) کدام بیت بر مفهوم «ضرورت تأمل و تفکر پیش از سخن گفتن» تأکید دارد؟ پ) واژه‌ی مشخص شده در کدام بیت، «ادات تشبیه» نیست؟ ت) بیت زیر، بابت شماره‌ی مفهوم مشترک دارد. «اعتبار سربلندی در فروتن بودن است / چشمه شد فواره وقتی بر سر خود پا گذاشت»	
	موفق باشید.	